

schaakvereniging
promotie

jaargang 41-3

ZOETERMEER

---S.V. PROMOTIE

Clubgebouw:	Wijkcentrum De Leyens	419596
	Van 't Hoffplein 1	
Voorzitter:	H. Breuker, Hoekerkade 31,	316090
Secretaris:	O. Berger, Penninghove 21,	210932
Penning	G. Swart, Vivaldirode 19,	214121
meester:	Postrekening No. 2405362	
	[Jaarcontributie: senioren (20 t/m 64 jr) f170; junioren (16 t/m 19 jr) en veteranen (65+) f120; aspiranten (t/m 15 jr) f85; (bij meer aspiranten uit een gezin reductie.)]	
Wedstrijdleader intern:		
	G. Eggink, van Reesstraat 36, Den Haag	070-3838381
Wedstrijdleader extern:		
	F.M. Martens, Kaagkade 2,	312343
Jeugdcommissie:		
	C. Schoon (jeugdleader), Gooiland 1,	211471
	J. Veldhuizen (externe comp.), Vletkade 34,	416170
	H. Buiten (interne comp.), Dr. A. Schweitzer-	
	laan 31, Benthuisen	316292
	M. van Staden (lessen), Nervilijn 14,	422210
Algemeen adjunct:		
	J.W. Meijer, Hoekerkade 89,	413367
Redactie: J.W. Meijer		413367
	M. Nepveu	169981

---INHOUD

1. Bernard Bannink Winterkampioen	Gerhard Eggink
3. Het Keizersysteem	Gerhard Eggink
5. De externe competitie	Frans Martens
8. Viering 40 jarig jubileum	Frans Martens
10. Michail Tal 1936 - 1992	Mildo van Staden
12. Mij een gam'biet'	Jacques Vermeulen
14. Maximale stukkenactiviteit (1)	Manuel Nepveu
19. Hollands spektakel	Jan Kalkwijk
22. Schaken en Spanje	Hans Meijer
23. Verslag van de ledenvergadering	Otto Berger
28. Uitslag Jubileumpuzzel	Henk Breugem
29. De interne jeugdcompetitie	Herman Buiten
31. De externe jeugdcompetities	Jan Veldhuizen
37. Rens Minnema wint Carre-toernooi	Mildo van Staden
39. Mierlo!	Mildo van Staden
42. Kalender schaakevenementen	Jan Veldhuizen

--REDAKTIONEEL

Het nieuwe nummer van ons schaakorgaan ligt voor U. Natuurlijk staan er weer tal van opbouwende stukjes in, zoveel zelfs dat we bijna gedwongen zijn kwaliteitseisen te gaan stellen. Zo voldoet het stukje over het Keizersysteem niet in alle opzichten aan onze normen en het stukje over het Hollands zou de aanstormende jeugd wel eens op heel verkeerde gedachten kunnen brengen. Enfin, wij van de Redactie zijn ruimhartig en leuk zijn die stukjes wel!

De Redactie.

BERNARD BANNINK WINTERKAMPIOEN

Zoals iedereen al lang zag aankomen is Bernard Bannink de winterkampioen van Promotie geworden. Met ruime voorsprong staat hij nog steeds op de eerste plaats, wellicht (?) op weg naar een volgend kampioenschap. De concurrentie blijft daar erg ver bij achter, maar er zijn nog 17 ronden te spelen dus is er nog niets beslist. Boze tongen beweren dat Bernard alleen zo hoog kon komen doordat "kanonnen" als Meijer, Ahlers, Mostert en Hoorweg dit jaar niet aan de competitie meedoen of vele weken niet geweest zijn. Dat telt natuurlijk mee, maar evenzogoed is de prestatie van Bernard erg goed (Hans, Ben, Joost, Frits, waar blijven jullie ? Help ons !).

Voor zover ik het kan overzien is de Interne Competitie, in vergelijking met het vorige seizoen, veel dynamischer geworden. Iedereen speelt dit seizoen wel eens tegen een tegenstander die hij in het vorige seizoen nooit zou zijn tegengekomen. Zo leert iedereen elkaar ook weer wat beter kennen. En sommige mensen blijken tot veel meer in staat dan dat ze zelf altijd dachten. Kijk maar naar de hoge posities van Wendell Wijks, Henk Breugem, Otto Berger en Roel Vanheusden. Helaas geldt het andersom ook; spelers die zich altijd gehandhaafd hadden, maar die in het nieuwe systeem door de mand vallen. Ik zal geen namen noemen; zij weten het zelf maar al te goed.

De onderlinge verschillen zijn echter klein; het verschil tussen de nummer 4 (Henk Noordhoek) en de nummer 20 (Henk Luitjes) is slechts 142 keizerpunten; minder dan $1\frac{1}{2}$ punt; in twee ronden kan de nummer 20 (bij twee overwinningen) de nummer 4 (bij twee nederlagen) inhalen - ze zullen dan beide rond de tiende plaats staan (Zet 'm op, Henk). Hetzelfde geldt uiteraard voor de onderste helft, waar het verschil tussen de nummers 42 (Rudi Matai) en 58 (Karsdorp) slechts 124 keizerpunten bedraagt. Het is dus goed mogelijk dat er grote schommelingen optreden in de ranglijst.

Tenslotte; omdat het huidige competitiesysteem slechts voor één jaar geldt, wordt het tijd om eens te overdenken wat we volgend jaar moeten gaan spelen: Keizersysteem, Drie-groepensysteem of misschien wel weer eens iets geheel anders ? Er komt een Competitie-groep die daar eens stevig over gaat doordenken. Heeft u interesse, zin en tijd; meld u aan !

Gerhard Eggink

"....Want ach!, hoe weinig bewonderaars weten hun plaats. Bleef het maar bij een enkele onderdanige groet, een beschroomd neerslaan van de ogen. Zeker, zo zijn er velen, maar er zijn ook velen, al te velen, anders. 'Hoe is het in de schaakpenose', of 'Met jou zou ik wel eens een potje willen schaken' of 'Ha, die oude dammer' zijn de rauwe kreten die mijn levenspad de laatste tijd weer frequent begeleiden...." (J.H.Donner, 1970)

Ranglijst Interne Competitie na ronde 11

Plts	Spelersnaam	Score	Afg	Plts	Spelersnaam	Score	Afg
1	B. Bannink	1224		39	N. Veldhuizen	532	
2	E. Kuipers	956		40	S. Bakker	523	
3	W. Wijks	889		41	J. Hagoort	487	(1)
4	H. Noordhoek	840	(1)	42	R. Matai	480	
5	H. van der Wijk	831	(1)	43	J. Lipka	473	
6	J. Kalkwijk	827	(1)	44	G. Toxopeus	470	
7	G. Eggink	818		45	G. Swart	468	
8	W. Broekman	810	(1)	46	H. Kuipers	466	(1)
9	H. Breugem	807		47	J.L. Dogterom	458	
10	M. Nepveu	782		48	B. Zee	453	
11	N. Peerdeman	760	(2)	49	J. van de Berg	436	
12	J. Duijvesteijn	754	(1)	50	F. Martens	421	
13	J. Veldhuizen	749		51	J. Vossepel	406	
14	Mi. van Staden	741		52	P.J.H. Tromp	401	(1)
15	O. Berger	730		53	F. van Slooten	398	
16	R. Vanheusden	730		54	R. Thoutenhoofd	394	
17	H. Tan	720		55	H. Breuker	381	
18	P. Briggeman	716		56	C. Schoon	363	(1)
19	H. Buiten	706	(1)	57	F.W. Boersma	359	
20	H. Luitjes	698		58	R.P. Karsdorp	356	
21	F. Hoorweg	687		59	G. van Ginkel	345	
22	H. Boerkamp	682		60	P.E. den Blaauwen	336	
23	J.H. Blankespoor	673	(1)	61	D. Boer	331	
24	L. Hak	663	(2)	62	A. van Zuilen	309	(1)
25	D. van Nies	647		63	S. Vloemans	294	
26	B. van de Graaf	632	(1)	64	G. van der Harst	285	
27	F. Glasbergen	623		65	J. Vermeulen	281	
28	A. Wassenaar	621		66	A. Prein	274	
29	J. Grims	599	(1)	67	N. Koolen	265	
30	R. Perluka	585	(1)	68	J. Kieven	252	
31	E. Hageman	566		69	P. Cuijpers	239	
32	H. Smienk	564		70	G.E. Pribnow	222	
33	Ma. van Staden	564		71	L. Breugem	214	
34	L. de Vries	555		72	G. van der Burg	196	
35	E. Perluka	552		73	R. de Vries	150	
36	T. Smit	548		74	L. van de Meeberg	147	
37	H. Knops	545	(1)	75	Mw. D Pronk-Yaiapong	138	
38	J. Stoop	534	(1)				

N.B. Alle puntentotalen zijn afgerond op gehele punten.

HET KEIZERSYSTEEM

Sinds er ranglijsten zijn worden wedstrijdleiders gevraagd naar de manier waarop de ranglijst is samengesteld, en hoe het kan dat men ondanks het wekenlange geniale spel nog steeds onderaan staat. Zo ben ik ook de klos geweest de afgelopen weken. Om al deze vragen nu voorgoed te beantwoorden zal ik het Keizersysteem, en dan vooral het herwaarderen, aan de hand van een klein voorbeeld proberen uit te leggen.

Stel: we hebben een kleine competitie van vier schakers; Manuel, Chris, Wendel en Leen (iedere overeenkomst in het voorbeeld met levende of bestaande personen is zuiver toevallig). Zij besluiten een competitie van 3 ronden te houden volgens het Keizersysteem. De wedstrijdleader begint met het opstellen van de spelers in volgorde van speelsterkte en geeft iedere speler zijn eigen waardecijfer aan punten. Het waardecijfer van de nummer 1 is $1\frac{1}{2}$ x het aantal deelnemers, dus 6. De beginranglijst ziet er als volgt uit:

beginranglijst :	1. Manuel	6
	2. Chris	5
	3. Wendel	4
	4. Leen	3

In de eerste ronde wint Manuel vanuit de opening van Wendel, terwijl Chris en Leen een rustige remise spelen. Nu ziet de ranglijst er dus als volgt uit (ew is het eigen waardecijfer in de stand na de vorige ronde, r.1 het resultaat uit de eerste ronde, gebruikmakend van de waardecijfers uit de beginranglijst):

		<u>ew</u>		<u>r. 1</u>	
na 1 ronde :	1. Manuel	6	+	1x4(W)	= 10
	2. Chris	5	+	$\frac{1}{2}$ x3(L)	= $6\frac{1}{2}$
	3. Leen	3	+	$\frac{1}{2}$ x5(C)	= $5\frac{1}{2}$
	4. Wendel	4	+	0x6(M)	= 4

In de tweede ronde wint Chris via een schitterende aanval van Manuel en wint Leen in tijdnood van Wendel. Bij het maken van de ranglijst worden nu de resultaten geherwaardeerd met de huidige waardecijfers, d.w.z. dat Manuel voor zijn winst in de eerste ronde tegen Wendel nu geen 4 (waardecijfer in de beginranglijst), maar nog maar 3 punten krijgt (Wendel is nu immers nog maar 3 punten waard omdat hij nu op de 4e plaats staat). De nieuwe stand wordt nu (we maken weer gebruik van de waardecijfers uit de stand na 1 ronde):

		<u>ew</u>		<u>r. 1</u>		<u>r. 2</u>	
na 2 ronden:	1. Chris	5	+	$\frac{1}{2}$ x4(L)	+	1x6(M)	= 13
	2. Leen	4	+	$\frac{1}{2}$ x5(C)	+	1x3(W)	= $9\frac{1}{2}$
	3. Manuel	6	+	1x3(W)	+	0x5(C)	= 9
	4. Wendel	3	+	0x6(M)	+	0x4(L)	= 3

In de derde en laatste ronde wint Leen via een mooi dubbel-loperoffer op lange termijn van Manuel en herstelt Wendel zich via een overwinning op Chris van de twee eerdere nederlagen. De berekening van de stand is nu als volgt (we gebruiken de waardecijfers uit de stand na de 2e ronde):

		<u>ew</u>		<u>r. 1</u>		<u>r. 2</u>		<u>r. 3</u>	
na 3 ronden:	1. Leen	5	+	$\frac{1}{2}$ x6(C)	+	1x3(W)	+	1x4(M)	= 15
	2. Chris	6	+	$\frac{1}{2}$ x5(L)	+	1x4(M)	+	0x3(W)	= $12\frac{1}{2}$
	3. Wendel	3	+	0x4(M)	+	0x5(L)	+	1x6(C)	= 9
	4. Manuel	4	+	1x3(W)	+	0x6(C)	+	0x5(L)	= 7

Na de laatste ronde in de competitie vindt nóg een herwaardering plaats om de goede eindranglijst te verkrijgen:

eindstand:		ew	r. 1	r. 2	r. 3	
1. Leen		6	+ ½x5(C)	+ 1x4(W)	+ 1x3(M)	= 15½
2. Chris		5	+ ½x6(L)	+ 1x3(M)	+ 0x4(W)	= 11
3. Wendel		4	+ 0x3(M)	+ 0x6(L)	+ 1x5(C)	= 9
4. Manuel		3	+ 1x4(W)	+ 0x5(C)	+ 0x6(L)	= 7

zoals te zien is maakt die extra herwaardering in het voorbeeld niet zo heel erg veel uit, maar als over meerdere ronden wordt gespeeld (zoals in onze competitie) kan dat wel meer punten (en plaatsen op de ranglijst) uitmaken. Ook is de invloed van het waardecijfer dat je toegekend krijgt (en dat in dit voorbeeld veel uitmaakt) na ruim 20 ronden al veel kleiner geworden. Dat dient er alleen maar voor om ook in het begin een redelijk goede ranglijst te hebben.

Zoals u ziet is de berekening van de puntentotalen een ingewikkeld werkje, dat wij echter hebben uitbesteed aan het door Henk Noordhoek geschreven programma "Keizer", dat het zeer eenvoudig maakt de uitslagen in te voeren, en zelf de ranglijst na iedere ronde - met herwaardering - kan berekenen via een druk op de knop. Indien u uw puntentotaal zelf wilt narekenen (wilt u dat?) hebt u dus de ranglijst na de vorige ronde nodig. U zult zien dat het klopt.

Zoals in bovenstaand voorbeeld spelen we nu ook in de huidige competitie, zij het met een beginwaardecijfer van 120 voor de nummer 1, 119 voor de nummer 2 enzovoort. Enkel voor publikatie worden alle puntentotalen naar beneden afgerond, maar zelfs ieder 1/6 punt blijft natuurlijk wel meetellen voor de indeling en plaats op de ranglijst.

Tenslotte : ik hoop dat we dit jaar een goed seizoen doormaken met z'n allen. Mocht u trouwens interesse hebben in een plaats in de "Commissie van Wijze Mensen" die het reglement van de interne competitie moet bekijken en enkele voorstellen voor verandering daarvan moet gaan doen, neem contact met me op! Het enige dat u nodig heeft is een gezond verstand, interesse in het onderwerp, tijd en een voorliefde voor het uitzoeken van kleine details en het zoeken naar mazen in het net. Ik houd me aanbevelen.

Gerhard Eggink

"...Eén van de spelers zal het toernooi winnen, als niet twee of meer gelijk eindigen. Wie dit zal zijn kan men niet weten, maar zijn nationaliteit staat al vrijwel vast..." (J.H.Donner)

'PENNING'KIJKERIJ door SWART.

Ons veertigjarig jubileum heeft ons met alle aandacht die het heeft gehad enige moneten gekost. Geen enkel probleem. Maar bij de financiële afwikkeling is rekening gehouden met een stipte contributie-betaling van de leden. Wilt u dan ook uw contributie over het eerste halfjaar van 1993 snel gireren? U bespaart uw penningmeester dan een hoop zorgen en een hoop onnodig werk. Nog even voor de volledigheid: Aspiranten (t/m 15 jr): fl. 85; Junioren (16 t/m 19 jr): fl. 120; Veteranen (65+): fl. 120; Senioren (20 t/m 64 jr): fl. 170.

Gironummer 2405362, tnv Schaakvereniging Promotie Zoetermeer

Uw penningmeester Gerard Swart.

DE EXTERNE COMPETITIE 1992/1993: *Alle Promotieteams nog ongeslagen.*

De externe Promotieteams kennen alle een indrukwekkende competitiestart. Tot nu toe zijn in totaal 18 externe wedstrijden gespeeld, waarvan er geen enkele verloren is gegaan. Dat moet een clubrecord zijn. Gezien de angstige manier waarop de tegenstanders ons de afgelopen weken tegemoet treden is het duidelijk dat Promotie de wind er goed onder heeft in de Haagse (en wijdere) regio. Eén team (Promotheus 2) heeft zich zelfs teruggetrokken uit de competitie in het zicht van de wedstrijd tegen Promotie 4 (toeval?). Voor mij valt er weinig te mopperen, maar naar verluidt is penningmeester G. Swart al naarstig op zoek naar mogelijkheden om twee teams in de KNSB te kunnen financieren. Onzin natuurlijk; laten we niet te vroeg juichen. Maar uiteraard wel gewoon doorgaan met winnen. Door de late verschijning van het HSB-mededelingenblad kan ik helaas nog weinig resultaten van Promotie-tegenstanders of standen opnemen. Jammer, ik hoop de volgende keer wel weer kruistabellen in de diverse klassen te kunnen vermelden.

Promotie 1: *Op weg naar de 2e klasse KNSB?*

Het eerste heeft vanaf de eerste competitieronde de leiding genomen in de derde klasse C van de KNSB. Na vier ronden heeft Promotie 1 zeven matchpunten en is het samen met Nieuwendam (ook 7 punten) favoriet voor de titel. Maar dan moet wel gewoon steeds gewonnen worden, heren! Andermaal is de laatste seizoenswedstrijd uit tegen Nieuwendam. Op de volgende bladzijde is een kruistabel van de resultaten tot nu toe opgenomen. Om een impressie te geven hoe het er toe gaat bij het eerste neem ik een kort verslag op van de match tegen VHS II van afgelopen zaterdag. Na ruim twee uur spelen heeft Nepveu (voor de zoveelste keer na 23 zetten, een magisch getal?) zijn tegenstander aan zijn zegekar gebonden. Arjen Wassenaar heeft het duidelijk naar zijn zin in een naar zijn zeggen 'heerlijke stand'. Een half uurtje later geeft zijn opponent inderdaad op in hopeloze stand. Eelco Kuipers heeft zijn dame moeten inruilen voor twee stukken maar heeft niettemin een vastberaden (en geen wanhopige) blik in zijn ogen. Henk Noordhoek komt steeds beter te staan. De tegenstander van Frits Hoorweg houdt het weer een half uur later voor gezien, nadat de VHS-speler nog een wanhoopsoffensief was begonnen in een partij waarbij Frits' dame lange tijd pontificaal 'aan de overkant' van het bord heeft gestaan. Daarna breekt enig tumult los aan het bord van teamcaptain Willem Broekman. Wedstrijdleider Henk Smienk moet er aan te pas komen om de gemoederen te sussen. De vlag van Willems tegenstander is gevallen op de veertigste zet. Maar deze eist een letterlijke reglementstekst als Henk Smienk stelt dat hij de partij daarmee verloren heeft (op de claim van Willem). Willem staat glad gewonnen en besluit toch maar onder protest door te spelen als een dergelijke letterlijke tekst niet gevonden kan worden (al laten de reglementen absoluut geen andere interpretatie toe). Tien minuten later geeft zijn onsportieve tegenstander alsnog op. Hiermee komt Promotie op 4-0. Toch is een aantal mensen er nog niet gerust op. Op de borden 1 en 2 (Bernard Bannink en Meijer) is de stand nog onduidelijk, Henk Noordhoek heeft een steek laten vallen en staat inmiddels, net als Eelco slecht. Even later neemt Bernard -nadat hij in een eerder staium een remise aanbod had afgeslagen- genoegen met remise en is de overwinning voor Promotie veiliggesteld. Henk Noordhoek besluit dan met twee pionnen achter op te geven. Aan het bord van Hans Meijer voltrekt zich een klein drama. Door een fout in een partij waarin hij meerdere keren leek te gaan winnen komt een eind aan het sprookje Meijer, die al meer dan twee jaar ongeslagen was in de KNSB-competitie (en daarbij steeds aan een hoog bord speelde). Jammer Hans, maar als dat een troost is: je fans blijven rotsvast in je geloven! Eelco ten slotte presteert het ongelooflijke (of beter gezegd hij laat zien dat hij niet voor niets heeft doorgespeeld) en sleept een remise weg voor de poorten van de hel. U ziet dat er heel wat schuilgaat achter zo'n droog uitzijnde eindstand van 5-3.

Promotie 1		KNSB 3C										MP	BP	Rang
Nr		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	Promotie	*	4		5	6,5					5,5	7	21	1
2	De Amstel	4	*			5				3	4,5	5	16,5	3
3	Tal II			*			4	4,5	4,5	3		5	16	4
4	VHS II	3			*			4	4	3,5		2	14,5	8-9
5	De Uil	1,5	3			*			4	4		2	12,5	10
6	LSG III			4			*	5	3		3,5	3	15,5	6
7	Phil. II			3,5	4		3	*			4	2	14,5	8-9
8	Zeist			3,5	4	4	5		*			4	16,5	5
9	Nieuwendam		5	5	4,5	4					*	7	18,5	2
10	MEMO II	2,5	3,5				4,5	4			*	3	14,5	7

Promotie 2: Op weg naar de 3e klasse KNSB?

Bij het tweede overheerst na de competitie start vooral een gevoel van opluchting dat een autocrash met vier teamleden aan boord beperkt bleef tot materiaalschade en een flinke schrik bij de inzittenden. Dit ongeval deed zich voor op een regenachtige maandagavond op weg naar 's-Gravesande. Promotie 2 won tot nu toe van Schaakmat 1 ($5\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$) en van HSV 1 (5-3). De twee overige matches staan als volgt. De stand tegen Ooievaar 2 is $3\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ met een winstclaim van Nico Peerdeman, de stand tegen SIO 1 is $3\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ met een winstclaim van Jack Duijvestijn. In beide gevallen bestaat goede hoop op toewijzing van de arbitrageclaim. In elk geval leveren beide matches elk tenminste één punt op voor het team van Henk Luitjes, dat zich daarmee voorzichtig kandidaat lijkt te stellen voor promotie naar de KNSB, al is ongetwijfeld nog een moeilijke, met vele valkuilen bezaaide weg te gaan tegen steeds gemotiveerder tegenstanders.

Promotie 3: Niet verliezen van Botwinnik 2!

Het derde (eerste jeugdteam) trad in zijn eerste wedsstrijd van het seizoen Botwinnik 2 vastberaden tegemoet, ondanks de aanwezigheid van een aantal renommees in dat team (als Perluka, Smaal en Magnee). Het slaagde erin Botwinnik op 4-4 te houden, al moesten Hamilcar Knops en Jan Veldhuizen daarvoor in een tweede sessie aantreden om hun afgebroken partijen ook werkelijk uit te spelen. Inmiddels heeft de jeugd van Promotie 3 Revanche alle hoeken van het bord laten zien ($6\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$), en zal het op 15 december a.s. tegen Rijswijk 3 moeten laten zien of het bij de titelkandidaten gerekend kan worden.

Promotie 4: Botwinnik 1 verslaan en kampioen worden?

Het vierde begon de competitie met een voorzichtige $4\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ overwinning tegen RHC 2, maar smaakte vervolgens het genoegen van de grootste overwinning van alle Promotieteams tot nu toe: $7\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ tegen Vogelwijk 1. De volgende tegenstander van Promotie 4, Promoteus 2, trok zich terug uit de competitie. Hoewel er in deze klasse nog meer lastige tegenstanders zitten voor het team onder leiding van Henk Smienk, is de verwachting dat de wedstrijd thuis (!) tegen Botwinnik 1 op 16 februari a.s. een sleutelrol zal vervullen in de strijd om het kampioenschap in klasse 2C van de HSB. Dat zal een spannend avondje worden!

Promotie 5: Overeind gebleven tegen favoriet Arena

Het vijfde (jeugdteam) begon de competitie met een regelmatige 5-3 overwinning op Botwinnik 4, ondanks de nederlaag van beide seniorspelers van Promotie 5. Een compliment voor de jeugd waard. In de tweede seizoenswedstrijd is verassend een voorlopige 4-3 score bereikt tegen Arena 1. Als invaller Paul Tromp zijn partij remise kan houden (en dat ziet ernaar uit) dan wint Promotie 5 zelfs van deze titelfavoriet en heeft het een niet mis te verstaan visitekaartje afgegeven.

Promotie 6: Verminkte competitie

Doordat zich twee teams hebben teruggetrokken uit klasse 3B van de HSB kan het gretige Promotie 6 dit seizoen jammer genoeg maar vijf keer extern aantreden. De 1e wedstrijd werd onder leiding van Martin van Staden met 6-2 gewonnen van Ooievaar 6.

Promotie 7: Patent op 5½-2½?

Promotie 7 versloeg in de eerste competitieronde Bobby Fischer 1 met 5½-2½ en in de tweede ronde Velo 2 met 5½-2½. Wordt dit de patentuitslag voor het team van Ruud Matai (waarin ik tot mijn genoegen John Kieven ook weer eens extern zie schitteren)? Met het vertrek van Jack Vermeulen naar Den Helder verliest niet alleen Promotie 7 een uitstekende kracht, maar moet ook Uw scribent 'inleveren'. Hij heeft zich jarenlang o.a. als wedstrijdleader verdienstelijk gemaakt voor Promotie. Bedankt Jack! (P.S. Van die marinejongens moet je kunnen winnen).

Promotie 8: Buiten, Buiten en Buiten

Promotie 8 speelde pas één keer. Onder leiding van Dick Boer werd in Den Haag met 4½-3½ gewonnen van Centrum 5. Naast de zeer lage gemiddelde leeftijd van dit team (ca 13 jaar, afgezien van de twee senioren) valt op dat in dit team 3 Buitens staan opgesteld. Wie zegt daar dat dit niet beter klinkt dan Polgar? Promotie 8 mag vooral van Vodopi en En Passant fikse tegenstand verwachten.

Frans Martens, wedstrijdleader extern

Ere wie ere toekomt

De bladeren zijn al weer van de bomen gevallen. Regen en wind dwingt ons schakers thuis bij de haard te zitten. Natuurlijk wordt dan het bord opgezet (wat anders?), dus erg is het beslist niet. Maar het is geen tijd om terug te denken aan de zomercompetitie, die zich immers in een ver verleden heeft afgespeeld. Toch denkt Uw wedstrijdleader van de zomercompetitie 1992 nog regelmatig terug aan die zomercompetitie. Met name elke keer als ik Wendell Wijks in het clublokaal ontmoet. Wat is er gebeurd?. De angstdroom van elke wedstrijdleader werd in dit geval werkelijkheid: een verkeerd vermelde uitslag op het uitslagenoverzicht! Niemand kent de dader (zo gaat dat), maar de uitslag van de laatste competitieronde tussen Noordhoek en Wijks staat vermeld als 1-0 in plaats van als 0-1. Beide spelers verzekerden mij naar aanleiding van de zomercompetitie-special dat Wijks deze partij gewonnen heeft. Iets veranderen aan die special, of aan de prijsuitreiking op de jaarvergadering gaat natuurlijk niet meer. Maar ere wie ere toekomt: Wendell scoorde met deze uitslag in 71,4% gerekend over de hele zomercompetitie. Hij eindigde hiermee met Jan Kalkwijk op een gedeelde derde plaats achter Bannink en Kuipers, en vóór Broekman en Nepveu. De privé-lessen van de doctor in het afgelopen voorjaar hebben misschien wel meer vruchten afgeworpen dan hem zelf lief is.

Frans Martens

Viering 40 jarig jubileum

Het 40 jarig jubileum van Promotie is begin oktober 1992 op bescheiden wijze gevierd. Hoogtepunt was de benoeming van een drietal ereleden op de jaarlijkse ledenvergadering een maand eerder: L. Breugem, H. Breugem en J. Hagoort. Op 6 oktober werd een simultaan gehouden met Loek van Wely. Op 9 oktober speelde de jeugd zeer enthousiast Carréschaak (zie elders in dit clubblad). Op 13 oktober ten slotte werd een gambiettoernooi gehouden. Hieronder twee verslagjes.

Lastig avondje voor Loek van Wely

Loek van Wely arriveert op 6 oktober om half acht. Hij wil meteen beginnen aan de simultaan. Hij moet namelijk de sprinter van half twaalf halen om nog op tijd de laatste trein naar Breda te kunnen nemen. Maar het bestuur heeft wethouder Kamminga gevraagd om acht uur de openingszet te verrichten en heeft ook de pers uitgenodigd een kijkje te komen nemen rond die tijd. Dat betekent dus eerst een interview voor Loek met het Streekblad en met de Zoetermeersche Courant. Zijn rating is de afgelopen zomer opgelopen tot 2525, waarmee hij momenteel de derde schaker van Nederland is. Enkele minuten over acht kan de simultaan op 40 borden beginnen. Aan de kant staat een tiental teleurgestelde wachtenden die zich niet tijdig hebben ingeschreven. Alle spelers van Promotie zijn het er -onder het genot van een gebakje van de vereniging- binnen enkele minuten na de aanvang over eens: het bestuur heeft dit keer een hardloper

uitgenodigd voor de simultaan. Want de simultaangever sprint werkelijk langs de borden. Dat is even een ander tempo dan Rob Hartoch een week tevoren bij de Ohra-simultaan in het Stadshart. Vóór negen uur zijn de eerste drie nullen al gevallen, een gelukje voor enkelen van de wachtlijst. Langzaam maar zeker begint Loek kennis te maken met de sterkte van een aantal Promotiespelers. Om elf uur is de score opgelopen tot 7+, 1=, 3- (65%). De voorzitter ziet op dat moment al iets aankomen en informeert of hij zijn tandeborstel bij zich heeft. Daar wil Loek dan nog niets van weten. Maar om half twaalf (score 12+, 4=, 5- (71%)) vraagt hij de voorzitter om alvast een extra bed op te maken. Nu hij dat besluit nu genomen zet hij zijn race met vernieuwde energie razendsnel voort en moeten alle laatste 22 overgeblevenen op één na er vervolgens nog net vóór middernacht aan geloven. Eindscore: 31+, 4=, 8- : 77 %. De bedwingers aan de kant van Promotie zijn: M. Nepveu, B. Bannink, R. Vanheusden, C. Schoon, J. Duijvesteijn, J. Lipka, A. Wassenaar en J. Stoop. Remise speelden F. van Slooten, H. Knops, W. Broekman en M. van Staden Jr.

Ook de rest van dit verhaal is gebaseerd op feiten. De andere ochtend om 8.00 uur kom ik mijn favoriet weer tegen, droevig rondlopend op het sprinterstation alwaar hij een krantje koopt. In de trein zegt hij -nog steeds somber- verontschuldigend dat hij wel vaker een 'slechte avond' heeft (ik kijk kennelijk iets te verwijtend naar zijn uitpuilende broekzak met het geld van onze penningmeester Gerard Swart erin). Ik troost hem door te zeggen dat een slecht avondje bij Promotie ook wel eens voorkomt bij spelers als Bannink en Nepveu. Maar dat blijkt toch onvoldoende. Over zijn nachtrust heeft hij geen klachten (goed zo Harry!). Somber tuurt hij verder in zijn krant. Na enige tijd informeert hij of ik het DAMMEN volg Hoewel ik naar Den Haag moet stap ik op Centrum West uit om mijn opwellende tranen voor hem te verbergen. Is er dan weer een schaker verloren gegaan?

Bannink gambietkoning

Heeft U ook wel eens last van een déjà vu effect? Redacteur Meijer schreef in het clubblad 40-5 dat de speelzaal bij de finale van het snelschaakkampioenschap 91/92 surrealistisch aardeed. In het gambiettoernooi op 13 oktober wordt dit dunnetjes overgedaan en weet ik zeker dat ik wat er gebeurt allemaal al eens eerder heb meegemaakt. Wat een ambiance! Niks geen overal verspreide schaakborden, rookkringels, steunend gemompel of nauwelijks onderdrukte opschepperij als 'ik sta alweer fantastisch vanavond' in elke hoek van de speelzaal, maar één bord in het midden van de zaal van het Denksportcentrum en muisstil op het driftig tikken van de schaakklok na. Om de hoofdrolspelers E. Kuipers (hij alweer!) en B. Bannink verdringen zich zo'n twintig schakers die dit festijn niet willen missen (en die natuurlijk vrijwel zonder uitzondering vinden dat zij daar zelf zouden moeten zitten, maar gewoon pech hebben gehad door het loten van dubieuze gambietjes in de voorafgaande ronden). Binnen het organisatiecomité is tevoren afgesproken dat in een barrage het Noord-Aa gambiet op het menu gezet zou worden, ter meerdere glorie van ons Zoetermeers cluppie. Maar één van de finalisten heeft dit gambiet deze avond al op het bord gehad zodat het meer fair lijkt een ander gambiet te nemen. Aldus verplicht om in een vijf minuten vluggerijtje Albins tegengambiet te spelen loot Kuipers wit. In een voor dit beulstempo redelijke partij van behoorlijk niveau beslist Bannink het gambiettoernooi in het eindspel in zijn voordeel. Voorzitter Harry Breuker kroont hem tot vervolgensgambietkoning en reikt hem een voor deze prestatie passende beker uit.

Aan deze gebeurtenissen is een geanimeerd toernooi met maar liefst 48 deelnemers vooraf gegaan. In de eerste ronde doet het loten uit vier gambietjes nog wat onwennig aan, maar al snel daarna loopt alles vlot en gesmeerd. En proberen velen na een snelle afloop van hun partij alvast de vier (voor velen nauwelijks bekende) gambieten van de volgende ronde te bestuderen in het toernooiboekje. Dat tekent ook het karakter van het toernooi: een serieus schaaktoernooi met uitsluitend gambieten die in de schaakliteratuur bekend zijn, maar met toch hier en daar een lichte, vrolijke noot. Na de vierde, voorlaatste ronde zijn er nog vier kanshebbers voor de zege (Bannink, Kuipers, en oud-lid Magnee, elk met 4 punten, en theoretisch heeft Broekman met $3\frac{1}{2}$ punt ook nog een kansje). Het gebruikte KNSB-computerprogramma deelt in de vijfde ronde echter één 4- en de $3\frac{1}{2}$ -punter in tegen spelers met drie punten, waardoor Broekman op slag nagenoeg kansloos wordt. Bannink verslaat Magnee en Kuipers wint van Van Ginkel, waarna de barrage de eerdergenoemde beslissing brengt. Eindstand: 1. B. Bannink 5 pt, 2. E. Kuipers 5 pt, 3. W. Broekman $4\frac{1}{2}$ pt, 4. H. Breugem 4 pt, 5. H. Boerkamp 4 pt, 6. A. Wassenaar 4 pt, 7. M. Magnee 4pt, 8. H. Noordhoek $3\frac{1}{2}$ pt, 9. S. Bakker $3\frac{1}{2}$ pt, 10. M. Nepveu $3\frac{1}{2}$ pt.

Frans Martens

Postscript

De gambieten van het Gambiettoernooi 1992 zijn door het organisatiecomité bestaande uit Otto Berger, Harry Breuker en Frans Martens, vastgelegd in een speciaal drukwerkje. De gambieten waren: 1a. Morra (1.e4 c5 2.d4 cxd4 3.c3); 1b. Göring (1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.d4 exd4 4.c3); 1c. Evans (1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Lc5 4.b4); 1d. Cochrane (1.e4 e5 2.Pf3 Pf6 3.Pe5 d6 4.Pxf7); 2a. Blackmar-Diemer (1.d4 d5 2.e4 dxe4 3.Pc3 Pf6 4.f3); 2b. Staunton (1.d4 f5 2.e4); 2c. Slavisch (1.d4 d5 2.c4 c6 3.Pf3 Pf6 4.Pc3 dxc4 5.e4); 2d. Anti-Meraner (1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pc3 c6 4.Pf3 Pf6 5.Lg5); 3a. Marshall (1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 a6 4.La4 Pf6 5.0-0 Le7 6.Tel b5 7.Lb3 0-0 8.c3 d5); 3b. Cunningham (1.e4 e5 2.f4 exf4 3.Pf3 Le7); 3c. Radtschenko (1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Pf6 4.Pg5 d5 5.exd5 Pd4 6.c3 b5 7.Lf1 Pd5 8.Pe4 Dh4 9.Pg3 Lb7); 3d. Noord-Aa (1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 f5 ooit in 1845 door E. Rousseau gespeeld); 4a. Benkö/Wolga (1.d4 Pf6 2.c4 c5 3.d5 b5); 4b. Englund (1.d4 e5 2.dxe5 Pc6 3.Pf3 De7); 4c. Schara-Hennig (1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pc3 c5 4.cxd5 cxd4); 4d. Nederlands (1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pc3 Pf6 4.Lg5 c5 5.cxd5 cxd4); 5a. Falkbeer (1.e4 e5 2.f4 d5); 5b. Albin (1.d4 d5 2.c4 e5); 5c. Boedapester (1.d4 Pf6 2.c4 e5); 5d. Winawer (1.d4 d5 2.c4 c6 3.Pc3 e5).

MICHAIL TAL 1936 - 1992

Bewonderd worden alle schaakwereldkampioenen, maar van Michail Tal hield de schaakwereld, zowel het grote publiek als zijn collega's. Hij liet een aanstekelijk en oogverblindend spel zien en toonde aan dat romantische avonturen niet alleen in de vorige eeuw beleefd werden. 'De Tovenaar van Riga' werd hij genoemd. In zijn beste jaren leek het inderdaad alsof hij kon toveren. De stukoffers vlogen in het rond en hoewel aan de correctheid getwijfeld werd stond het bord vaak in brand.

Tal hield van het spel en analyseerde graag, ook met omstanders. Hij vestigde zijn naam in de jaren 1957-60 toen hij bijna alles won wat er te winnen was. In 1960 sloot hij zijn opmars af met een 12.5- 8.5 overwinning op Botwinnik in de match om het wereldkampioenschap. Hij was toen 23 jaar, op dat moment de jongste wereldkampioen aller tijden. In 1961 was hij zijn titel al weer kwijt aan Botwinnik die succesvol revanche nam met de overtuigende cijfers 13- 8. Zijn nederlaag was mede te wijten aan de last die hij begint te ondervinden van zijn nierkwaal. Dit zou hem later fataal worden. Hij heeft veel operaties moeten ondergaan in ziekenhuizen. Zelf heeft hij geschreven over een nieroperatie die tijdelijk succes leek te hebben, totdat bleek dat per ongeluk niet één nier, maar de blindedarm was weggehaald! Ongelooflijk maar waar! Zijn slechte gezondheid leidde ertoe dat zijn carrière ups en downs begint te krijgen. Maar zijn schaakkracht bleef enorm. Hij offerde minder stukken en zijn stijl werd rustiger. Volgens Kortsjnoj een verandering ten goede. Toernooien achter elkaar blijft hij ongeslagen en in 1979 staat hij tweede op de wereldranglijst achter 'good old' Karpov. Van Tal werd gezegd dat hij het vermogen had om zijn tegenstanders te hypnotiseren. In moordende stijl werden zijn tegenstanders in de pan gehakt en zij slaagden er niet in voor de toegestane bedenktijd de (in)correcte offers te pareren. Tal had daarbij een belangrijk wapen: **ZIJN RECHTERHAND!**

Wat wil nu het geval? Tal is geboren met een drievingerig klauwtje, waaraan hij in de loop der jaren overwoekerende, scherpe nagels heeft laten groeien. Als hij begint te schaken komt de klauw te voorschijn als het lemmet van een stiletto. Voor het begin van een partij reikt hij als begroeting zijn tegenstander het klauwtje toe en voert zijn zetten uit met de drie gekromde vingers van zijn rechterhand zodat zijn tegenstanders stokstijf van schrik staan. Het moet geen prettig gezicht geweest zijn, deze enorme hanepoot.

De volgende partij behoort tot de beste partijen die Tal ooit gespeeld heeft.

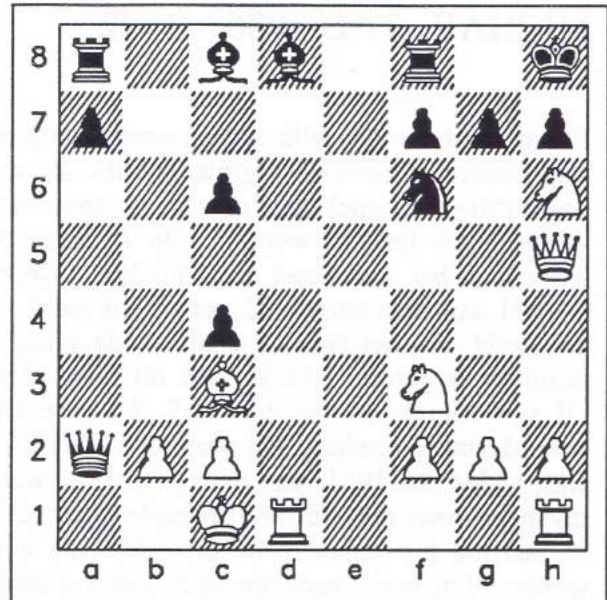
Wit: Michael Tal. Zwart: Vassili Smyslov, Bled 1959.

1.e4, c6 2.d3, d5 3.Pd2, e5 4.Pgf3, Pd7 5.d4, de4 6.Pxe4, exd4 7.Dxd4, Pgf6 8.Lg5, Le7 9.0-0-0, 0-0 10.Pd6, Da5 11.Lc4, b5 12.Ld2, Da6 13.Pf5, Ld8 14.Dh4, bxc4 15.Dg5, Ph5 16.Ph6+, Kh8 17.Dxh5, Dxa2 18.Lc3, Pf6 (ZIE DIAGRAM op volgende bladzijde) 19.Dxf7, Da1+ 20.Kd2, Txf7 21.Pxf7+, Kg8 22.Txa1, Kxf7 23.Pe5+, Ke6 24.Pxc6, Pe4+ 25.Ke3, Lb6+ 26.Ld4 en zwart gaf het op

De volgende partij speelt hij tegen Fischer. Tegen hem heeft hij als een van de weinige grootmeesters een plus-score opgebouwd. Wel heeft hij dit voornamelijk te danken aan het feit dat hij zijn partijen tegen Fischer in de vroege jaren 60 speelde en niet in de hoogtijdagen van de Amerikaan.

Wit: Michael Tal. Zwart: R.Fischer, Bled 1959.

1.d2-d4, Pg8-f6 2.c2-c4, g7-g6 3.Pb1-c3, Lf8-g7 4.e2-e4, d7-d6 5.Lf1-e2, 0-0 6.Pg1-f3, e7-e5 7.d4-d5, Pb8-d7 8.Lc1-g5, h7-h6 9.Lg5-h4, a7-a6 10.0-0, Dd8-e8 11.Pf3-d2, Pf6-h7 12.b2-b4, Lg7-f6 13.Lh4xf6, Ph7xf6 14.Pd2-b3, De8-e7 15.Dd1-d2, Kg8-h7 16.Dd2-e3, Pf6-g8 17.c4-c5, f7-f5 18.e4xf5, gxf5 19.f2-f4, e5xf4 20.De3xf4, d6xc5? 21.Le2-d3!, c5xb4 22.Ta1-e1, De7-f6 23.Te1-e6!, Df6xc3 24.Ld3xf5+, Tf8xf5 25.Df4xf5+, Kh7-h8 26.Tf1-f3!, Dc3-b2 27.Te6-e8, Pd7-f6 28.Df5xf6+, Db2xf6 29.Tf3xf6, Kh8-g7 30.Tf6-f8, Pg8-e7 31.Pb3-a5, h6-h5 32.h2-h4, Ta8-b8 33.Pa5-c4, b7-b5 34.Pc4-e5 en zwart vond het wel genoeg zo.

Stand na 18...Pf6. Het vuurwerk begint!

Referenties:

G.Ligterink, *de Volkskrant*, 30 juni 1992

H.Ree, *NRC Handelsblad*, 29 juni 1992

P.Boersma, *Algemeen Dagblad*, 30 juni 1992

Jan Timman, Max Pam, *Het matchboek Karpov-Kortsjnoj*, Arbeiderspers, 1979

Max Euwe (vert.), *Fischer en zijn voorgangers*, Hollandia, 1975

Mildo van Staden

Mij een gam'biet'

Onder deze kreet wil ik het komend seizoen in ieder krantje een gambiet behandelen, wat wel een onbegonnen zaak is, maar ik wil het toch proberen. Omdat we dit seizoen ook een speciale avond wijden aan een gambiet toernooi, wil ik deze keer beginnen met een gambiet wat heel weinig bekend is onder de clubschakers, en daarom misschien wel leuk is om het een keer uit te proberen.

Het gaat om het Albin-Countergambiet.

In onze bibliotheek kwam ik een boekje er over tegen van de hand van Paul Lamford.

White: Lasker, Emanuel - Black: Alekhine, Alexander

Place: St Petersburg Round: 12 Year: 1914

1.d4 d5 2.c4 e5 3.de5 d4 4.Pf3 Pc6 5.Pbd2 Lg4

Deze variant sluit een vroeg g3, wat in haast alle andere varianten voorkomt, uit. Wit heeft nu een aantal voortzettingen A. 6.a3 welke de gevolgende partij is, B.6.h3 en C.6.Db3 zal ik een andere keer behandelen.

6.a3 (zie diagram 1)

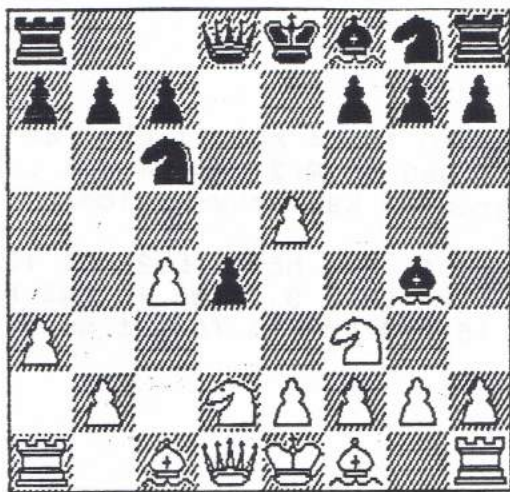

diagram 1

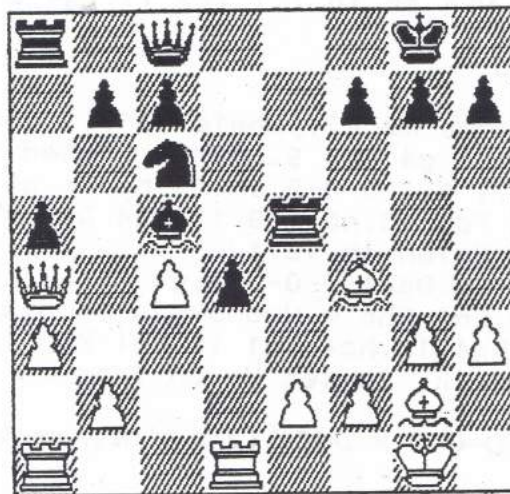

diagram 2

Voorkomt dat zwart Lb4 kan spelen en bereid b4 voor.

6...De7

Alternatieven zijn:

1° 6...a5

(a.) 7.Pb3 werd gespeeld in Alapin - Marshall, Monte Carlo 1901 maar Alapin was er niet succesvol mee 7...Lf3 8.ef3 a4 9.Pd2 Pe5 10.f4 Pc6 11.Ld3 De7+ 12.Kf1 Pf6 13.g3 Dd7 14.Kg2 Le7 15.Pf3 0-0 en de stand is zo goed als gelijk.

(b.) 7.g3 Lc5 8.Lg3 Pge7 9.h3 Le6! (hieruit blijkt dat een vroeg g3 toch niet zo lekker is!) 10.0-0 h6 11.Pe4 La7 12.Dd3 Pg6 Lf4! 14.Kh2 Tad8 15.Db3 Lc8 en zwart heeft hier goed spel in Toth - Balogh, Budapest ch 1964.

(c.) 7.h3 Lf3 (natuurlijk niet 7...Le6? 8.g3! Dd7 9.Lg2 Lc5 10.Pg5! ±) 8.Pf3 Lc5 9.g3 Pge7 10.Lg2 0-0 11.0-0 (11.b3 is te langzaam: 11...Pg6 12.Lb2 Pge5 13.Pe5 Pe5 14.Lb7 Tb8 15.Ld5 c6 16.Le4 Pc4 17.Dc2 Pb2 18.Dc5 Tb3 19.Dc6 d3! -+ Martin - Adams, New England ch 1945) 11...Pg6 12.Da4 Dc8 13.Td1 Te8 14.Ld2 Pge5 15.Pe5 Te5 16.Lf4 ± (zie diagram 2) Collins - Santasiere, USA 1952.

2° 6...f6 7.ef6

(a.) 7...Pf6 8.h3! (ook hier heeft zwart enkele tactische wendingen na 8.g3? ...De7! 9.Lg2 d3 10.e3 Pd4! 11.0-0 Pe2 12.Kh1 0-0-0 13.b4 h5 14.Db3 h4 15.g4 Pe4 16.Pe4 Lf3 17.Pg5? Dg5!! 18.hg5 Th2 19.Kh2 Ld6 20.Kh1 Th8 mat Lignell - Niemelä, Finland 1941) 8...Lf3 9.Pf3 Pe4 (9...a5!? 10.e3 Lc5 11.ed4 Ld4 12.Pd4 Dd4 geeft zwart enige compensatie voor de pion aldus Meinsonh) 10.Dc2 De7 11.e3 0-0-0 12.Ld3 Pg5 13.Pg5 Dg5 14.Le4 de4 15.Lf5 Kb8 16.Le3 ± Dykhoff-Pedersen, corresp. 1930

(b.) 7...Df6 8.g3 0-0-0 9.h3! Lh5 10.Lg2 g5 11.0-0 d3 12.ed3 (12.e3 is ook mogelijk: 12...Lb4?! 13.Da4 Ld2 14.Pd2 Le2 15.Te1 Pge7 16.Pe4 Df7 17.Ld2 Pe5 18.Da7 Pf3 19.Lf3 Df3 20.Pc5! ±) 12...Td3 13.g4 Lg6 14.Da4 ± 3° 6...Pge7

7.Db3 Dd7 8.Db7 Tb8 9.Da6 Pg6 10.g3 Tb6 11.Da4 Pge5 12.Lg2 Le7 13.0-0 0-0 14.b4 ± Fuderer-Toth, Joegoslavië ch 1951.

7.h3

Het alternatief 7.g3 is hier niet goed! 7...Pe5 8.Pe5 De5 en nu:

(a.) 9.h3 Lh5 10.Lg2 0-0-0 11.Pf3 Da5 12.Pd2 Da6 13.0-0 Pf6 14.b4 Pe4 15.c5 d3 ∞ Niemelä-Spassky, Riga 1959

(b.) 9.Da4 Ld7 10.Db3 Lc6 11.Pf3 Dh5 12.Lg2 0-0-0 13.Ph4 Lg2 14.Pg2 Ld6 ∞ Cassidy-Thiellement, Tel Aviv ol 1964

(c.) 9.Lg2 0-0-0 10.Pf3 De6 11.0-0 Lf3? 12.Lf3 Dc4 13.Lf4 De6 14.Tc1 Td7 15.Da4 a6 16.Tc7 Tc7 17.Lg4 ± Timet-Siska, Joegoslavië ch 1947

7...Lf3

Een andere mogelijkheid is 7...Lh5

(a.) 8.g4 Lg6 9.Lg2 (ook goed is 9.Da4 0-0-0 10.b4 Kb8 11.Lb2 f6? 12.Lg2!) 9...0-0-0 10.b4 h5 11.g5 Pe5 12.Pe5 De5 13.Pf3 De6 14.Lf4 Ld6 15.Ld6 Td6 16.c5 Td8 17.Pd4 De5 = (zie diagram 3) Kaminsky-Mosionzhik, Soviet Union ch 1971

(b.) 8.Da4! 0-0-0 9.g4 (9.b4 Kb8 10.g4 Lg6 11.Lg2 h5 12.Lb2 hg4 13.hg4 Th1 14.Lh1 Ph6 ∞ Hodos-Misionzhik, Novosibirsk 1962) 9...Lg6 10.Lg2 h5 11.b4 hg4 12.hg4 Th1 13.Lh1 Kb8 14.Lb2 Ph6 15.Pb3 Lc2 16.Tc1! ± Suetin-Mosionzhik, Soviet Union Team ch 1962

8.Pf3 0-0-0 9.Dd3! (zie diagram 4)

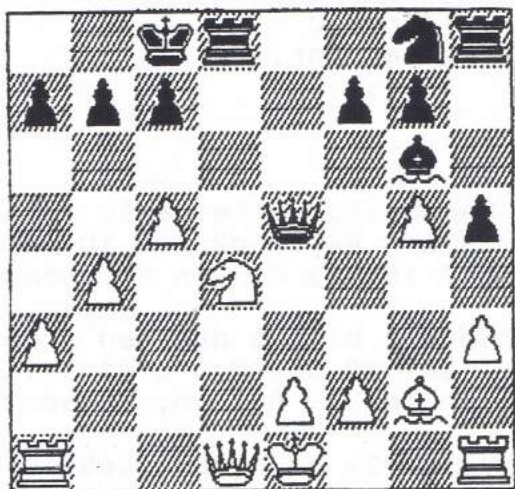

diagram 3

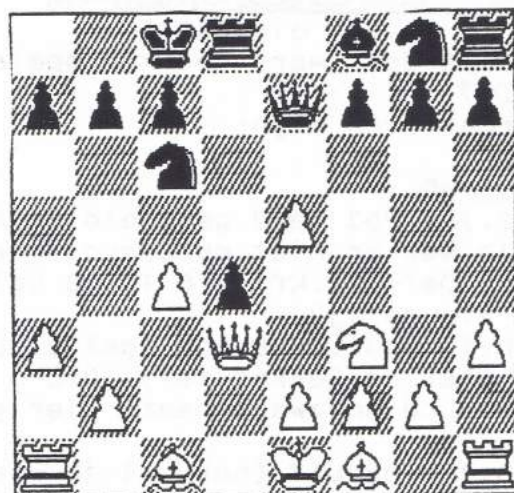

diagram 4

Dit is een aanbeveling van Emanuel Lasker die hij toen voor het eerst in de partij speelde. Andere zetten zijn ook te spelen maar volgens Lasker geeft wit dit gegarandeerd succes! De rest van de partij zonder commentaar.

9...h6 10.g3 g6 11.Lg2 Lg7 12.0-0 Pe5 13.Pe5 Le5 14.b4 f5 15.c5 De6 16.c6 Pe7 17.cb7 Kb8 18.Lb2 Td6 19.Tac1 Thd8 20.Tc2 f4 21.gf4 Lf4 22.Td1 Pf5 23.Lc1 Pe3 24.Tc5 Df6 25.De4 Pd1 26.Lf4 Pc3 27.Ld6 Dd6 28.De5 Db6 29.De7 Dd6 30.Te5 d3 31.ed3 Dd3 32.Te3 Dd1 33.Kh2 Pb5 34.Te6 Pa3 35.Tf6 1-0

DOCTOR DOCEERT:

XV. Het gevecht om maximale stukkenactiviteit (1)

De bovenstaande zin zou het motto kunnen zijn voor zo ongeveer ieder schaakboek dat werd, wordt of zal worden geschreven. Een schaakpartij is een worsteling om een maximale activiteit te krijgen voor de eigen stukken. De hele openingstheorie heeft ten doel om voor Wit het voordeel van de voorzet te vertalen in betere stukkenactiviteit en voor Zwart om die activiteit van Wit niet al te exorbitant te laten worden. De vele vuistregels voor de behandeling van middenspelposities hebben als oogmerk te laten zien hoe betere stellingen het beste in gewonnen stellingen kunnen worden omgezet en hoe de tegenpartij zich daar tegen kan weren. Eindspeltheorie, tenslotte, houdt zich er indringend mee bezig hoe grotere stukkenactiviteit uitgebuit/tegengewerkt moet worden.

U ziet dus hoe men de gebeurtenissen op het schaakbord kan vertalen in het streven naar maximale werking van de stukken (pionnen worden hier ook even als 'stukken' beschouwd, maar dat had U al begrepen), zoals de processen in de klassieke thermodynamica kunnen worden gezien als het streven van het systeem naar maximale entropie. Maar nu word ik weer te enthousiast. Bovendien is de vergelijking uiterst bedenkelijk, om niet te zeggen volledig krom. Vergeet het!

In de stukjes die ik tot nu toe heb geschreven is het voor de hand liggend die vertaling naar de maximale werkzaamheid te maken. In een aantal gevallen heb ik dat trouwens ook expliciet aangegeven. Waarom is het loperpaar in open stellingen zo mooi? Omdat de lopers hun activiteit kunnen bundelen en vaak bewaren wanneer ze worden aangevallen. Beide eigenschappen gelden minder of zelfs helemaal niet als er paarden in het spel zijn. Bovendien kunnen lopers gemakkelijker switchen. De genoemde eigenschappen werken in open stellingen activiteitverhogend.

Er zijn twee verschijnselen op het schaakbord die onmiddellijk te maken hebben met het thema van dit stukje, maar die niet eerder expliciet aan bod zijn gekomen: het eerste is het grote en moeilijke thema van de profylaxe en het tweede is het onbenullig aandoende thema van het tempoverlies. Werkelijk, het laatste thema lijkt zo banaal dat het eigenlijk beneden Ooms waardigheid zou moeten zijn om er letters aan te verspillen, of niet soms? Inderdaad: soms niet.

Dit stuk zal verder helemaal aan het 'banale' tweede thema gewijd zijn en Oom hoopt aan te tonen dat er over het onderwerp 'tempoverlies' nog wat leerzaams mee te delen valt.

Het grote en ontzagwekkende thema der profylaxe komt in een tweede deel aan bod. Maar neemt U thans een goede sigaar en luistert!

Hoe vaak hoor je na een partij niet verzuchten: "had ik maar een tempo meer gehad!" En vaak denk ik dan dat de verzuchter in de partij vast wel een paar zetjes heeft gedaan die hij zich had kunnen besparen, waardoor hij het gewraakte tempootje extra inderdaad tot zijn beschikking had gehad. Dat ene pionzetje dat niet al te veel presteerde terwijl aan de rand van het bord een paard stond te brullen om naar het centrum getransporteerd te worden. Die dekkingszet van een waardeloze pion die maar beter opgegeven had kunnen worden in ruil voor wat agressievers.

Een van de aardigste spelregels van het schaken is dat wit en zwart om en om aan zet zijn: Wit een schuifie, Zwart een schuifie. Tot de stukken weer in de doos gaan. Als een van de spelers zijn recht om te schuiven gebruikt om iets te doen waarvan het nut 0,0 is doet de tegenstander effectief twee zetten achterelkaar. Dat met name de zwartspeler dan misschien vreselijk achter de feiten aan komt te hollen moge duidelijk zijn. Het schaakspel schijnt zo inelkaar te zitten dat Zwart over genoeg tegengif beschikt bij iedere zet van zijn eerder aan zet zijnde opponent, maar dat hij twee zetten achter kan lopen zonder in het nadeel te raken lijkt niet waarschijnlijk. Voor Wit is er vanzelfsprekend iets meer genade als hij een enkele zinloze zet doet.

Gambietspel valt misschien onder het hoofdje tempoverlies: Wit- laten we aannemen- offert materiaal om zijn ontwikkeling te bespoedigen en zwart vreet zinloos en zielloos boeren. In de negentiende eeuw was het een erezaak om het aangeboden eten niet te weigeren en zo kon het gebeuren dat de offeraar gigantische stukkenactiviteit ontwikkelde met vaak het te voorspellen resultaat. Het maar doorvreten kan beschouwd worden als het willens en wetens accepteren van tempoverlies en het toestaan van ernstige vijandelijke stukkenactiviteit. De nuchtere twintigste-eeuwer beschouwt het niet als een erekwesitie om aangeboden pionnen- en stukkenvoer klakkeloos tot zich te nemen: hij neemt het niet of geeft het snel weer terug op een voor hem gunstig moment. (Dit is in diepere zin de hoofdreden dat een opening als het Koningsgambiet niet meer op de populariteit kan bogen die het honderd jaar geleden nog had.)

Terwijl schakers bij het woord 'tempoverlies' vooral denken aan zetten waarbij een speler vrijwillig iets doet zonder waarde bestaat er ook nog het tempoverlies dat wordt opgedrongen. In de eindspeltechniek is dit een vaak voorkomend verschijnsel. Een voorbeeld dat ook in Ooms stuk over de vrijpion is genoemd: Wit gebruikt een loopse vrijpion om de vijandelijke koning te dwingen zich op dat ongelukkige stuk hout te storten, teneinde de eigen koning vrijheid van handelen te garanderen: maximalisatie van de eigen stukkenactiviteit.

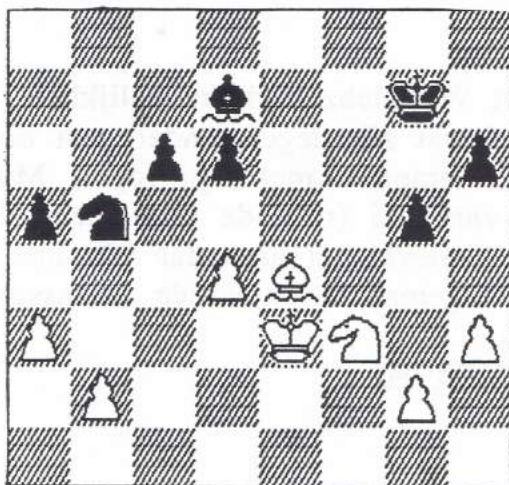
In pionneneindspelen geldt trouwens toch al dat gepaste minachting voor het materiaal soms krachtige vormen aanneemt: ten koste van hout wordt tempowinst geboekt en de activiteit van de stukken verhoogd (damehalen is een doorgaans overtuigend voorbeeld van verhogen van stukkenactiviteit). Een verzonnen stelling:

Wit: Kd1, pi d6, e5, f4; Zwart: Ka4, pi c6, d7, e6.

Wit aan zet speelt 1 f5! en Zwart kan zich niet permitteren de aangeboden pion niet te nemen: opgedrongen tempoverlies derhalve; 1....ef5x 2 e6! en Zwart moet andermaal eten: dat is dus andermaal opgedrongen tempoverlies; 2....de6x 3 d7 en Zwart geeft huilend op. Wie als eerste een dame gehaald heeft via een doorbraak waarbij ritsen pionnen zijn geofferd heeft op dat moment de stelling met de grootste stukkenactiviteit en kan daardoor de partij misschien beslissen. In het boven gegeven voorbeeld is dat triviaal, maar er zijn subtielere doorbraken denkbaar waarin letterlijk een enkel tempo beslist en waarin de tegenstanders een ware 'tempostrijd' leveren.

Laten we nog eens een heel ander eindspeltype nemen om opgedrongen tempoverlies te illustreren. Schematisch gaan de zaken als volgt. In een eindpel van P tegen slechte L in compacte pionnenstelling dwingt de paardbezitter een tempoverlies van de vijandelijke koning af door de loper te binden aan de dekking van een of meer pionnen. De loper is immobiel en de koning moet onvrijwillig een relatief goede positie verlaten en zijn collega dringt zijn winkeltje binnen. Op die manier moeten er duizenden van deze eindspelletjes gewonnen zijn door de paardpartij: het is een standaard-truc.

Het wordt weer tijd voor een voorbeeld uit de praktijk. Ik volsta met een enkel voorbeeld van uitgebreidere aard om te laten zien hoe 'tempoverlies' optreedt in de harde wedstrijdpraktijk. Hier zal blijken dat de keuze van een radicaal verkeerd plan dezelfde uitwerking kan hebben als grof tempoverlies, al wordt meestal niet in die termen gesproken. Het gevolg zal ook hier weer zijn: een grotere stukkenactiviteit als gevolg van tempoverliezen van de tegenpartij. In de zomercompetitie kwam de volgende stelling voor na 30 zetten in de partij van Oom tegen Neef Mostert:

Een korte beschouwing van de stelling leert het volgende. Zwart heeft op a5 een zwakke broeder die aangevallen kan worden en dan naar a4 moet, op dezelfde kleur als de lopers. Met c6/d6 kan Zwart alleen wat doen als hij er een opspeelt. Dat resulteert ofwel in een tweede alieenstaande pion of eventueel in twee pionnen op c6/d5, wat ook ongunstig is voor Zwart. De witte monarch staat centraler opgesteld,

maar dat is misschien maar tijdelijk. Alles bijeengenomen moet Wit het beste van het spel hebben. De partij ging als volgt verder.

31 Pd2, Kf6 32 Pb3, a4 33 Pa5, Pa7 34 Lc2!, c5 35 dc5x, dc5x

Wits positie is er weer beter op geworden, maar Zwart kan zich nog handhaven.

36 Pc4, Pc8 37 Ld1, Lc6 38 g3, Lb5 39 Pd2, Pd6 40 Pe4+, Ke5 41 Pd6x, Kd6x 42 Ke4, Ld7 43 h4, g4 !??

Als een speler van Mosterts sterkte zo'n zet doet heeft hij er beslist een smerige bedoeling mee. Natuurlijk weet hij ook dat het plaatsen van een boer op de kleur van de lopers slecht is. Waarom doet hij deze zet dan? De pion op g4 staat werkelijk te schreeuwen om gegrepen te worden en Mostert hoopt dan ook dat Oom onverwijld naar het beest toesnelt. In de tussentijd wil hij met zijn eigen monarch de witte damevleugel gaan afruimen en zijn ver opgerukte pionnen aldaar tot heerlijkheid brengen. Hij hoopt dus met het pionoffer op g4 tempo's te winnen om zijn voornemen te kunnen verwezenlijken.

Oom had de smiecht echter onmiddellijk in de gaten en besloot geen enkel risico te nemen. Overigens, na 43...gh4x was de stelling remise geweest, zoals analytisch kan worden aangetoond. Nu echter, wordt Zwart het slachtoffer van zijn eigen plannetje.

44 Le2!, Le6 45 Kf4, Kd5 46 Lb5!

Met zijn 44e zet geeft Wit zichzelf de mogelijkheid om eventueel Lb5 te spelen en hij wacht af wat zijn tegenstander gaat doen. Zwart kan nog niet binnendringen en 'tempoot' met zijn loper. Mostert onderschat vervolgens de kracht van Lb5 (rekende misschien vooral op Lg4x) en gaat onbesuisd op de damevleugel af nadat Wit met zijn 45 Kf4 galant ruimte voor hem heeft gemaakt. De wrede verrassing volgt dra...

46...Kd4 47 La4x ,Kc4 48 b4!

Nu komt dan het thema van het tempoverlies aan de orde. Nadat Wit pionneke a4 gesnaaid heeft en Zwart zich richting damevleugel heeft begeven offert Wit het veroverde kleinood weer terug en is het hele pionnenbestand op deze vleugel verdwenen. De laatste drie zetten van Zwart zijn nu tempoverlies gebleken en Wit heeft zijn opponent een onteichelijke loer gedraaid. Immers, de Zwarte koning heeft in zeer eendrachtige samenwerking met de witte loper alle gevaar voor Wit op de damevleugel uitgebannen en staat als beloning voor bewezen

diensten nu ver van het werkelijke strijdtoneel af! Je zou kunnen zeggen dat de bedrieger bedrogen is!

Natuurlijk kunt U tegenwerpen dat Zwart niet 47...Kc4 had hoeven te spelen, maar ook dan is de stelling voor Zwart technisch volkomen verloren (bijvoorbeeld na 47...c4 48 Lc2!).

De rest van de partij is een oefening in techniek. De argwanende lezer probeer ook andere verdedigingsmethoden voor Zwart te vinden, reden waarom Oom verder commentaar achterwege laat.

48...cb4x 49 ab4x,Kb4x 50 Ld1, Kc5 51 Lg4x, Lf7 52 Ke5, Kc6 53 Kf6, Le8 54 Le6, Kd6 55 Lf7, La4 56 Kg7, Ke7 57 Lh5, Lc2 58 Kh6x,Kf6 59 g4

En Zwart gaf na nog enkele zetten op (1-0). Zelfs pogingen om het eindspel K + verkeerde L + randpi tegen K te bereiken zijn hier nutteloos omdat Wit de zwarte monarch van g8/h8 kan afhouden.

En met bovenstaand voorbeeld is dit stukje teneinde. Het volgende zal stukkenactiviteit en profylaxe bespreken, een listige opgave.....

MN

AANKONDIGING DENKSPORT-KAMPIOENSCHAPPEN.

Op zaterdag 23 januari a.s. worden de Zoetermeerse Denksport-kampioenschappen gehouden in het restaurant van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen aan de Europaweg. Schakers kunnen zich aanmelden bij J.Perluka (tel.415604).

De Redactie.

OPEN RAPID -TOERNOOI PROMOTIE.

Op zaterdag 3 april a.s. wordt het Open Rapid-toernooi van Promotie gehouden. Dat zal dan de derde aflevering worden. Noteert U deze datum vast in Uw agenda!

De Redactie

HOLLANDS SPEKTAKEL

Op 26 oktober j.l. speelde Promotie 2 uit tegen het net gepromoveerde SIO 1 in s'-Gravenzande. We begonnen met 4 spelers, omdat de tweede auto maar niet kwam opdagen. Aan het eerste bord speelde ik tegen een Deen genaamd Aagaard. Dat ging zo:

1. c2-c4	f7-f5
2. d2-d4	Pg8-f6
3. Pb1-c3	g7-g6
4. g2-g3	Lg8-g7
5. Lf1-g2	O-O
6. Pg1-f3	d7-d6
7. O-O	Pb8-c6

Na deze provocerende zet verzonk ik in diep gepeins om de consequenties van 8. d5, Pe5 9. Pe5x, de5x 10. e4, f4 enz na te gaan toen teamleider Henk Luitjes aan de telefoon geroepen werd. Hij hoorde dat onze tweede auto een ongeluk had gehad op de snelweg naar Den Haag. Gelukkig had niemand wat, maar ze konden niet alsnog komen. Vervolgens hebben we met SIO overlegd wat te doen en we besloten er maar mee op te houden. De HSB stelde de inhaalwedstrijd vast op 23 november.

Nadat we gestopt waren vroeg ik aan mijn tegenstander of we de net begonnen partij even zouden uitvluggeren (5 minuten). Hij vond het best en mepte me vervolgens van het bord af. Dit was genoeg aanleiding voor mij om thuis de opening even na te kijken, want de gespeelde variant van het Hollands kende ik helemaal niet.

Jullie raden het al. Op 23 november -nu met een compleet tweede-speelde mijn tegenstander precies hetzelfde. Ik had de speelwijze bekeken dus min of meer a tempo kwamen de volgende zetten op het bord:

8. d4-d5	Pc6-e5
9. Pf3xe5	d6xe5
10. e2-e4	f5-f4
11. b2-b4	g6-g5
12. Tf1-e1	a7-a6
13. Lc1-b2	Dd8-e8
14. c4-c5	Pf6-g4
15. f2-f3	

Na Pg4 van zwart is het duidelijk dat wit onmiddellijk maatregelen moet nemen anders krijgt zijn koningsstelling het zwaar te verduren. Mijn openingsboek (Taimanov) gaf aan 15. f3, Pe3 16. Te3x, fe3x 17. g4. Op deze wijze is de stelling geplombeerd. De zwarte stelling ziet er niet al te best uit en wit krijgt de pion op e3 nog terug. Taimanov stelt dat wit ruimschoots compensatie heeft voor de kwaliteit. Dat gebeurde dus mooi niet, want zwart speelde 'his own invention', zoals hij bij de post-mortem zei. Die sloeg dus in als een bom (vergeef me het cliché).

15. Pg4xh2?! (DIAGRAM 1)

Zwart had nu al 2! minuten van zijn tijd gebruikt en ik moest puzzelen hoe hier weer uit te komen. Nemen met de Koning is desastreus, zodat alleen overblijft:

16. g3-g4 Ph2xg4
 17. f3xg4 h7-h5
 18. Lg2-f3 De8-d7

Dit allemaal met de gedachte, dat zwart dit thuis allemaal al op het bord had gehad. Bij het oplossen van de opgave overwoog ik twee mogelijkheden, nl. het vissen in troebel water met 20. c6, bc6x 21 dc6x, Dd6 of Dd4+ of Dc6x e.d. of teruggeven van een stuk en pionverlies accepteren. Wat analyses voor c6 laten zien, dat zwart 3 pionnen voor het stuk houdt, terwijl de varianten eigenlijk niet goed door te rekenen zijn. Bij de tweede mogelijkheid overwoog ik, dat zwarts overblijvende pionstelling niet geweldig is. Daarom

19. Kg1-f2 h5xg4
 20. Lf3xg4 Dd7xg4
 21. Dd1xg4 Lc8xg4
 22. Te1-g1 Lg4-d7
 23. Tg1xg5 Kg8-f7
 24. Pc3-e2

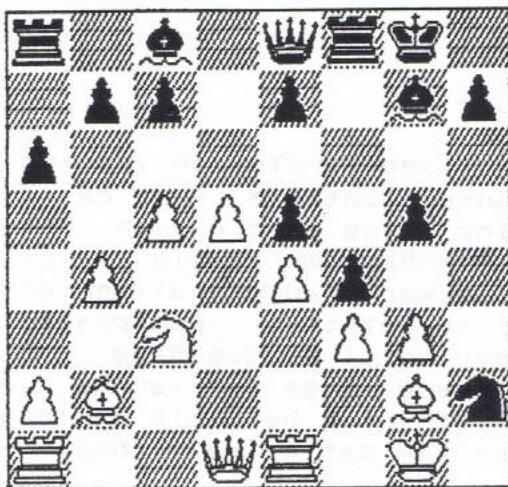

Diagram 1

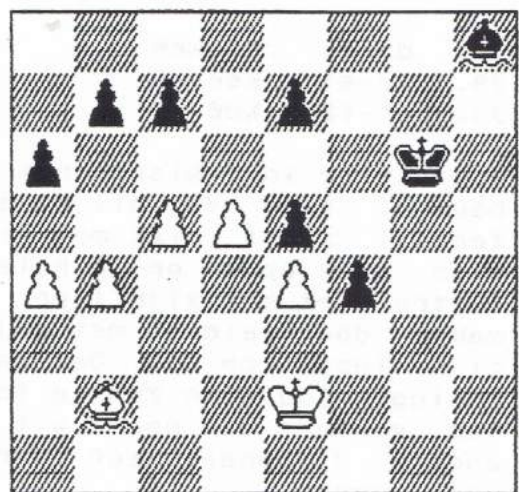

Diagram 2

Het is tijd om de schade op te nemen. Zwart heeft een gedekte vrijpion meer en wit heeft alleen maar de wat betere stelling. Zwarts zwartsveldige loper is zwak al kan het loperpaar weer sterk worden. De zwarte pion op e5 is de zwakke plek en daarom is het volgende afspel tamelijk geforceerd. Er zijn nog wat trucs in de stelling i.v.m. met penning van de pion op e5 op de diagonaal, a1-h8, maar het vervolg laat zien dat zwart dat allemaal gezien heeft.

24. Lg7-f6
 25. Th1-h5 Tf8-h8
 26. Ta1-h1 Th8xh5
 27. Th1xh5 Ld7-g4
 28. Th5-h7+ Kf7-g6
 29. Th7-h1 Lg4xg2
 30. Kf2xe2 Ta8-h8
 31. Th1xh8 Lf6xh8
 32. a2-a4

(DIAGRAM 2)

Wit ruikt nu zijn kans. Met zijn laatste zet dwingt hij zwart tot het opspelen van de pion op b7, want anders verliest hij het nog omdat een van de witte pionnen doorbreekt naar promotie. Daarmee komen alle overblijvende witte pionnen op de witte velden te staan. Nu blijkt hoe slecht zwarts' overgebleven loper is, terwijl de zwarte koning ook al buiten spel staat. Verder heeft wit ook nog mogelijkheden zijn loper op de damevleugel te offeren om een vrijpion te creëren. Daarom:

32. b7-b5
 33. c5xb6 ep c7xb6
 34. b4-b5 a6xb5
 35. a4xb5 Kg6-f7
 36. Lb2-c3 e7-e6?

Nu lijkt wit met 37. La5! remise af te kunnen dwingen. Dan volgt 37. ..., ed5x 38. Lb6x, de4x 39. La7, Lf6 40. b6, Ld8 41. b7, Lc7 42. b8D, Lb8x 43. Lb8x en het resterende eindspel lijkt me remise. In tijdnood was ik daar echter bepaald niet zeker van. Verder dacht ik een solide weg naar remise te zien, nl

37. d5xe6 Kf7xe6
 38. Lc3-e1 Ke6-d6
 39. Le1-f2 Kd6-c7

Wit is er in geslaagd net voor de tijdcontrole een vesting op te bouwen. Veld f3 blijft stevig onder controle van de koning, terwijl zwart niet met zijn koning langs veld c5 kan komen om wits pion op b5 op te halen. Het mechanisme is als volgt. Wit controleert met zijn loper veld c5. Zwart kan dit alleen ongedaan maken door veld c5 met zijn loper te bezetten. Dan posteert wit zijn loper op e1. De zwarte loper belet de doorgang van zijn koning. Zodra de zwarte loper het veld langs een van de diagonalen verlaat dan neemt wit de controle over het veld c5 langs de andere diagonaal weer over. Zwart kan dat op geen enkele wijze verhinderen.

Verder sluit de witte koning de doorgang aan de andere kant van het bord voor zijn collega af. Zodra de zwarte koning op g5 dreigt te verschijnen bezet hij veld g4 en de zaak zit potdicht. Met andere woorden de zwarte koning kan niet voor zijn eigen pionnen komen en zijn fraaie vrijpion kan niet verzilverd worden.

De resterende zetten zijn niet meer van belang. Ik gaf mijn 41e zet af en sloeg vervolgens met mijn tegenstander aan het analyseren. Hij wou het maar niet geloven. Een week later belde hij op dat hij accoord ging met remise.

Naschrift

Mijn openingenboek geeft aan dat 15. ..., Ph2x niet goed is, vanwege 16. g4!. Dat was ook gespeeld. Er worden echter geen varianten gegeven. Het lijkt er op dat wit toch 19. c6 moet spelen om er wat uit te halen. In de door Taimanov behandelde opening is echter 14. Tc1 ingelast i.p.v c5. Dan zie ik toch weinig mogelijkheden voor wit krachtige maatregelen te nemen.

Jan Kalkwijk